

pensabile, textu expresso in *cap. a nobis 7. de bigamis*, ibi: "Ille autem qui in Subdiaconatus ordine constitutus de facto tantum (quia de jure non potuit) duxit viduam in uxorem, profectione bigamus non existit, sed nec viduæ potest in veritate dici maritus, cum inter ipsum, & illam non fuerit vinculum maritale contractum: cum iteo tamen contra doctrinam Apostoli tamquam cum marito viduam dispensare non licet, non propter sacramenti defectum, sed affectum intentionis cum opere subsecuto." Et licet textus loquatur explicite tantum de Clerico in sacris, intelligitur tamen implicite etiam de professore in religione approbata, quia Clericus in sacris, & Professor in religione quantum ad hanc irregularitatem, à Doctoribus æquiparantur. Suarez de censuris disp. 49. sect. 6. num. 7. Sanchez cit. disp. 86. num. 22. Layman lib. 1. tract. 5. partit. 5. cap. 6. Pirhing. lib. 1. tit. 21. de bigamiis n. 31. arg. cap. Quotquot 24. caus. 27. q. 1.

22 Prælati regulares quicumque sint, spectato jure communi, & seclusis specialibus privilegiis, dispensare non possunt cum suis subditis regularibus nequidem quoad ordines minores; nam sicut Episcopi non habent hanc facultatem, ut supra ostendimus, ita nec ea gaudent Prælati regulares; nulli enim in Jure canonico reperitur talis facultas concessa Prælati regularibus.

24 Quantum autem ad specialia regularium privilegia, Avila de cens. part. 7. disp. 8. dub. 4. concl. 7. Henriquez in summa lib. 12. c. 6. §. 12. in comm. lit. Z. Reiffensuel lib. 5. decr. tit. 37. de penis n. 97. dicunt, Religiosos dispensari posse in bigamia prælata, nedum à superioribus, sed etiam à quocumque Confessario ordinis ex amplissima concessione Sixti IV. facta minoribus de observantia, quæ habetur in *comp. priv. verb. Absolutio extraordinaria* quod frater n. 5. ubi sic habetur ad litteram: "Sixtus IV. concessit omnibus fratribus minoribus de observantia presentibus, & futuris, tam professis, quam novitiis (qui statim habeant propositum profitendi) nec non sororibus, S. Claræ, & Tertiariis utriusque sexus, & famulis, & servitoribus prædictorum omnium, ut quilibet eorum possit semel eligere confessorem de hujusmodi observantia, qui audita ejus confessione, penitentiam salutarem injungendo, absolvat eos ab omnibus criminibus, excessibus, & censuris ecclesiasticis, & dispense cum eis in omnibus irregularitatibus, si quas forte contraxerint (homicidio voluntario, & mutilatione membri semper exceptis) & ei remissionem generalem, & plenariam omnium peccatorum impertiri valeat." Ergo infert idem Avila ubi supra, cum in hoc privilegio excipiantur solummodo homicidium voluntarium, quæ irregularitas est omnium gravissima, & non excipiatur alia, quæ sit facilior dispensationis, ut bigamia, sequitur super illam vigore memorati privilegii dispensari posse. Et ultra istud amplissimum privilegium concessum à Sixto IV. Minoribus de observantia, adest aliud amplissimum concessum à S. Pio V. Cassinensibus, Idibus Julii 1571. *const. 129. inc. Dum ad Congregationem Cassinensem*, in qua concessit Abbatibus, & Prælati eisdem Congregationis (cum qua communicant alii regulares) ut suos subditos etiam novitios in religione perseverantes ab omnibus casibus, & censuris, etiam in Bulla Cœnæ contentis, absolvere possint, & cum eisdem dispensare in omnibus irregularitatibus quomodocumque contractis ex homicidio voluntario, dummodo non sit commissum post ingressum in religionem, & eos habitare, ut possint ad quascumque prælaturas suæ Congregationis eligi, & assumi, & eas libere, & licite retinere, quæcumque ordinis officia exercere, etiamsi irregularitatem contraxerint ante eorum promotionem. Nec hoc privilegium videtur revocatum per Concilium Trid. cum fuerit concessum post idem Concilium cum clausula derogatoria quorumcumque Conciliorum.

27 His tamen non obstantibus contrarium sustinent Collector privilegiorum mendicantium in *comp. loco supra cit. Navar. cons. 24. n. 1. de regul. in novis*, Frater Emmanuel in *summ. tom. 1. c. 158. concl. 7.* Frater Barthol. de Vecchiis in *prax. observanda in admittendis ad religionis statum Novit. disp. 9. dub. 15. num. 2. in fin.* Hieronym. Roderic. in *comp. qq. regular. resol. 16. n. 14. Portel. in addit. ad dubit. Reg. verb. Dispensare, num. 4.*

Laurentius de Peyrinis de Religioso Prælati tom. 2. q. 2. c. 5. §. 8. n. 99. Ascar. Tamburin. in *tract. de Jure Abbatum, tom. 2. disp. 17. quest. 3. num. 2.* Sigismund. à Bononia de *elect. part. 2. cap. 4. num. 2.* Diana part. 4. *tract. 2. resol. 63.* Barbosa de *offic. & potest. Episcopo. allegat. 49. part. 2. num. 29.* & 30. & alii. Et ratio est, quia ex regula juris §. in 6. in *generali concessione non veniunt ea, que quis non esset verisimiliter in specie concessurus.* (Concordat *lex fin. tit. 1. part. 2. 19. tit. 17. part. 3. 6. q. 11.* & *13. tit. 10. lib. 1. For. Regum.* Vide *art. 2. verb. Appellatio, in novis addit. verb.* Ubi discrimen: *column. 2. Recognosce addit. his. verb. Testamentum, vers. Per mandatum cum leg. 31. usque ad 38. Tauri: ad eas D. Antonius Gomezius.)* Sed in specie facultas dispensandi generaliter super irregularitatibus, non extenditur ad bigamiam, & homicidium voluntarium, ut tradunt Navar. sub tit. de homicidio cons. 38. in *novis.* Vivaldi. in *andelabro auro, tit. de irregular. num. 312.* Frater Emmanuel *quest. regul. tom. 1. questione. 24. art. 15.* & *tom. 2. quest. 105. art. 1. in fin.* Miranda in *manuali Prælatorum. tom. 2. quest. 8. art. 14. conclus. 5.* Homobon. de *casibus reservatis part. 1. r. 5. §. Quinto observandum fol. 100.* Barbosa *loc. cit. n. 30.* Suarez 4. tom. 1. de *relig. tract. 8. lib. 2. cap. 21. n. 2.* Lezana *summ. tom. 1. cap. 18. num. 52.* & alii. Ergo non obstantibus privilegiis concessis Prælati regularibus, ut possint dispensare generaliter super omnibus irregularitatibus, adhuc non censetur includi in ipsis facultas dispensandi ab irregularitate bigamiæ veræ, & interpretati-væ. Immo Reginaldus in *prax. fore. partit. lib. 39. tract. 2. cap. 28. num. 89.* dicit: "Quod id alienum est à communi ecclesiæ praxi, quia Summus Pontifex plerumque Generalibus Religionum concedens facultatem cum suis dispensandi in irregularitate, solet expicere eam, quæ est ex bigamia." Et de facto idem Sixtus IV. in alia concessione facta minoribus in Bulla Maris magni *incip. Regimini*, expresse excepit irregularitatem, quæ est ex bigamia, homicidio voluntario, & mutilatione membrorum, ibi: "Necnon cum his, qui ex quavis causa, præterquam homicidii voluntarii, bigamiæ, & mutilationis membrorum, irregulares forent." Et ita sub eisdem fere terminis legitur respectu in Mari Magno aliorum mendicantium. Unde de primo ad ultimum concludendum est, quod cum hoc pertinet ad questionem facti, ostendendum est, ut recte Suarez de *censur. disp. 46. sect. 6. n. 17.* Pirhing. lib. 1. tit. 21. n. 32. & inspicienda sunt caute indulta à sancta Sede religionibus concessa, & arte- tate considerandum, an uni concessa, extendantur ad ceteras? An verba concessionis facultatem restringant? An sint certis conditionibus qualificata, ut eas observare pro valida dispensatione sit necessarium? Et an per ipsosmet Pontifices concedentes, aut per successores ex integro, aut in parte revocentur per clausulam derogatoriæ privilegiorum. Non obstantibus quibuscumque privilegiis, ut docet notat Lezana *summa 7. c. 16. n. 41.*

In bigamia similitudinaria possunt Prælati regulares cum Novitiis, ac Professis sibi subditis dispensare in illis casibus, quibus id Episcopis licitum esse supra conclusimus n. 7. Suarez cit. *disput. 49. de censuris sect. 6. num. 16.* & *tom. 4. de relig. tract. 8. lib. 2. cap. 21. numer. 11.* Sigismund. à Bononia de *elect. 7. num. 2.* Pirhing. *loc. cit.* & cum aliis. Barbosa *loc. cit. num. 31.* Et ratio est, quia Prælati regulares, licet à Tridentino non habeant facultatem dispensandi concessam Episcopis, eandem tamen habent in suos subditos per concessionem variorum Pontificum, & præcipue S. Pii V. qui *const. incip. Romani Pontificis*, indulsit Prælati Ordinis Prædicatorum, (cum quibus communicant alii Regulares, ut sequitur: *Et insuper, quia Obovementum Generale Tridentini Concilii, concessis Episcopis, ut absolvere possint in fara anime, seu conscientia ab omnibus peccatis, & dispensare in irregularitatibus prout sess. 24. capit. 6. habetur:* "Ne Priori Conventualis, aut Superiores Prælati dicti totius Ordinis, tam in dicta provincia, quam extra eam ubilibet, deterioris conditionis, quam Clerici, aut seculares existant, eisdem Priori Conventuali, & Superioribus Prælati, ut ipsi per seipsos idem omnino

possint in Fratres, & Moniales dicti Ordinis sibi subditos, quod possunt Episcopi in Clericos, laicos sibi subditos, tam quoad absolvendi, & dispensandi, quam alias quascumque facultates eisdem auctoritate, & tenore perpetuo concedimus, & indulgemus."

22 Bigamia tam propria, quam similitudinaria prohibetur Diaconis ecclesiæ orientalis; Benedicli. XIV. r. 1. *constitut. 129. incip.* Et quavis tempore, §. 31. & 32. Bigamus, ideoque irregularis recte censetur is etiam, qui unam uxorem ante Baptismum, & aliam post Baptismum habuit. Idem *tom. 2. const. 54. incip.* Postquam intelleximus, §. 71. ubi ostendit, id contra opinionem S. Hieronymi definitum fuisse, non quidem à Sancto Siricio, sed à Sancto Innocentio I. Vide *supra art. 1. à num. 9. ad 12.* Bigamus abstinere debet ab administrando sacramento Baptismi, etiam in casu necessitatis, si alius adsit ab hac nota immunis, & aliunde idoneus. Idem r. 2. *constit. 28. incip.* Postremo mense, §. 31. *

24 Facultas dispensandi super irregularitate procedendi ex bigamia inde dependet, utrum irregularitas hæc sit Juris divini, an Juris ecclesiastici. Quidquid autem cum paucis quibusdam contradicatur Franciscus Turrianus lib. 1. cap. 1. *adversus. Magdeburgen.* constantissima sententia Theologorum, & Canonistarum est, dictam irregularitatem Juris esse ecclesiastici. Vide Hericourt. in *leg. ecclesiasticæ, suo ordine restitut. part. 3. cap. 4. art. 2. §. 16.* & Giballin. de *irregularitate cap. 3. q. 4. num. 6.* Quocirca jure Summus Pontifex dispensat super dicta irregularitate. §

(Etiam à legibus hispanicis circa bigamiæ species aliquæ proponitur: contrahens cum duabus, si cum eis consummaverit: qui cum vidua, aut corrupta non per se, si eadem adhererit: cum unica, & virgine, ac postquam adulterium commisit, scienter iterum accedit: Bigamus dicitur Clericus in minoribus, cum virgine si contrahit, ad sacros ordines ascendit, de factoque matrimonium init: Similiter professus, si contraxerit. *Leg. 35. tit. 5. part. 1. 4. tit. 5. part. 4.*

In dispensatione est clara dispositio, *leg. 1. ejusdem tit. 5. part. 1.* proponitur in ea ad ordines suscipiendis Summo Pontifici dispensandi cum bigamo inesse facultatem, sive cum duabus virginibus matrimonium inivisset, aut cum vidua: idemque efficere poterit, si in ordine Subdiaconatus, ad minus constitutus de facto cum vidua contraxerit, nam dispensatio verificabitur ad exercitium in eo, simulque ad aliorum receptionem. Vide *add. his. verb. Impedimenta matrimonii, vers. Duobus: : verb. Irregularitas, & verb. Dispensatio.*)

BIRRETUM.

SUMMARIUM.

- Birretti, seu birretini, aut pileoli usus in missa, etiam extra canonem, concedi non potest ab Episcopo, sed solum à Papa.
- Unde nullus etiam Episcopus eo uti potest sine Sedis apostolicæ licentia.
- Birretum debet Episcopus cum cappa sedens ad Sederem suam de per se sibi extrahere, & reponere.
- Non potest Episcopus decretum facere, quod sui Clerici teneantur semper deferre birretum.
- Canonici in processione intra ecclesiam debent incidere capite detecto, & extra eam cum birreto in capite.
- Clerici in choro uti debent birreto, & non pileo.
- Birretum rubeum omnibus Cardinalibus, exceptis Regularibus, concessit Paulus II.
- Postea vero birretum rubeum gestare etiam Cardinales ex Ordinibus Regularibus assumptum statuit Gregorius XIV.
- Habitum tamen Religionis, in qua dicti Cardinales Regulares fuerant, professi, in ceteris nihil immutato.
- Nov. addit. ex aliena manu subnequuntur, ad n. 11.

Birretti, seu birretini, aut pileoli usus in missa, etiam extra canonem concedi non potest ab Episcopo, sed solum à Papa; Sac. Cong. Episc. & Regul. 2. Jan. 1590. & die 17. Jun. 1595. Idem censuit etiam Sac. Cong. Conc. 16. Februar. 1619. Unde nullus etiam Episcopus eo uti potest sine Sedis apostolicæ licentia. Sacra Rituum Cong. 31. Jan. & 24. April. 1626. quia e. Nullus 56. de consecr. dist. 1. etiam Episcopo prohibet velato capite celebrare.

Birretum debet Episcopus cum cappa sedens ad Sederem suam de per se sibi extrahere, & reponere; sic pluries censuit Sacra Rituum Congregatio, ut patet in sequentibus decisionibus. Pro parte Capituli Cathedralis Laudensis petitum fuit à Sacra Rituum Congregatione declarari: "An in provincia mediolanensi sit laudabilis ea consuetudo, ut Episcopo cum cappa sedenti ad Sederem suam caput aperiat, & cooperiatur ab altero ex Diaconis assistentibus, in eo casu ad quem spectabit?" Et Sacra Rituum Congregatio, audita relatione Eminentiss. & Reverendissimi Domini Cardinalis Bellarmini, respondit: "Birretum debere Episcopo sibi de per se extrahere, die 4. Aprilis 1620." Capitulum, & Canonici collegiatæ ecclesiæ S. Marini Terræ Cerretæ thelesinæ diocesis petierunt ab eadem Sacra Rituum Congregatione, responderi: "An Episcopo assistenti divinis officia cum cappa, Canonici debeant deponere, & ponere Birretum in capite Episcopi? Et an isto casu debeatur assistentia Canonorum?" Et eadem Sacra Congregatio sub die 22. Decembris 1629. respondit: "Nihil debere de prædictis Episcopo." Et postea eadem Sacra Congregatio in Iserniensis. 21. Augusti 1632. censuit: "Neque dignitates, neque canonicos assistentes Episcopo teneri caput Episcopo tegere, & detegere, quando assistit divinis cum cappa, & birreto?"

Non potest Episcopus decretum facere, quod sui Clerici teneantur semper deferre birretum; Sacra Congregatio Episc. & Regul. 13. Maji 1616. Canonici in processione in ecclesiam debent incidere capite detecto, & extra eam, cum Birreto in capite; Sacra Rituum Congregatio 30. Martii 1633. Clerici in choro uti debent birreto, & non Pileo; *Concil. Mediolanens. I. part. 2. tit. Quomodo versandum in choro*, ibi: "In choro etiam in matutino officio Clerici birreto, non pileo utantur, aliqui moneantur à Præsidente chori, vel ab eo, qui proximo loco sedet, & nisi paruerit, pro absentibus habeantur."

Birretum rubeum omnibus Cardinalibus, exceptis regularibus, concessit Paulus II. ut refert Platina in *ejus vita*: Azorius *institut. moral. part. 2. lib. 4. c. 3. q. 18.* Barbosa *Juris ecclesiasti. univers. lib. 1. cap. 3. num. 9.* Postea vero birretum rubeum gestare etiam Cardinales ex Ordinibus Regularibus assumptum statuit Greg. XIV. *constitut. 9. incip.* Sanctissimus. Cum enim Cardinales Regulares prius de antiquo more portassent birretum ejusdem coloris; cujus erat habitum Religionis, in qua fuerant professi, dictus Summus Pontifex Gregorius XIV. de voto aliorum Cardinalium concessit Cardinalibus Regularibus usum birreti rubei, habitu in ceteris nihil immutato, patet ex *cit. const. incip. Sanctissimus.*

¶ Birretum tegumentum est capitis, Clericis olim proprium, Ducang. in *Glossa ad Scriptor. med. & infim. Latin. verb. Birretum.* Pluribus enim in Conciliis impetratus est Clericis usus birretorum tamquam conveniens ordini ipsorum, quo à laicis distinguerentur. In Salisburgensi Concilio, anno 1385. cap. 6. *interdictum Clericis*: "Ne sine caputio capitis, birreto, capello, vel pileo cooperto præstant in ecclesia seu in publico incidere, quum hoc honestatem non deceat clericalem." In Concilio Turonensi anno 1583. cap. 14. *jubentur Clerici*: "Uti birretis, non vero galericis præsertim in ecclesia." In Concilio Bituricensi anno 1584. *tit. 12. c. 10. de Canonici edicunt Patres*: "Horas canonicas digni cum tunica talari, super pelliceis mundis, almutis, pileis quadratis, utantur." In Concilio Tolosano anno 1590. forma describitur birretorum, simulque edicitur: "Ut nusquam aut in ecclesia, aut per urbem absque quadrato birreto Clerici conspiciantur." Estigit birretum

tum tegumentum speciale Clericorum, & ideo in investituris Canoniconum adhiberi solitum, quem morem adhuc hodie servant ecclesie cathedrales.

11 Communicatum etiam birretum fuit Magistris artium, & Doctoribus utpote Canonis non assimilibus, qui tamen in solemnibus promotionibus jam olim de dignitate hac scholastica per impositionem investiti sunt; Leibnitijs tom. 2. *Scriptor. Brunsvic.* ubi in introductione ex relatione Joannis Buschii assert: *Erfdia Doctori juris canonici birretum brunum, Doctori Juris civilis vero rubrum impositum fuisse: Confer etiam Ducange ubi supra.*

BLASPHEMIA.

ARTICULUS I.

Quid sit, & quotuplex sit, & quænam culpa sit blasphemiam.

SUMMARIUM.

- 1** Blasphemiam est contumeliosa locutio in Deum, seu contumeliosa de Deo affirmatio, vel negatio.
- 2** Hac contumeliosa locutio potest esse, vel immediata, quæ Deum in seipso attingit, vel mediata, quæ profertur in Sanctos.
- 3** Blasphemiam quadrupliciter potissimum committi potest, primo dum de Deo negatur, quod ei convenit, vel aliquid de ipso affirmatur, quod ei non convenit.
- 4** Secundo, dum quis Deum detestatur.
- 5** Tertio, dum quis hujusmodi contumeliosas locutiones profert, etiam in B. M. V. vel Sanctos aut Sacramenta, vel res Deo sacras.
- 6** Quarto, dum quis absque affirmatione, vel negatione, aut detestatione, vel imprecatione per despectum, aut indignationem injuriose, ac probose nominat Dei attributa, sacramenta, sanguinem, vulnera, membra Christi, aut horrendissime membra pudenda Christi, B. M. V. atque Sanctorum, ejus divitio proponitur, & quæ verba eandem demonstrent, ad n. 17.

1177

se, ac probose nominat Dei attributa, dicendo, v. g. colerice: *Dei potentia, Dei bonitas*, seu vulgariter: *Pater di Dio, Corpetto di Dio*, & hujusmodi; aut sic probose per indignationem nominat sacramenta, sanguinem, vulnera, membra Christi, dicendo, v. gr. *Sanguis di Cristo, Corpo de Cristo*, & hujusmodi. Vel probose, & colerice ea nominat, quæ non honestas referre prohibet, vel alia horrenda Deo, Sanctisque suis repugnantia.

Blasphemiam in duas species præcipuas dividitur: Una dicitur hæreticis, & altera simplex, seu non hæreticis. Blasphemiam hæreticis est illa, quæ cum hæresi connexionem habet, ut cum affirmatur, vel negatur aliquid de Deo contrarium articulis fidei, dicendo, v. gr. *Deus est injustus, est mendax, Deus non est omnipotens, non est ubique*, & hujusmodi. Blasphemiam simplex, seu non hæreticis est illa, quæ cum hæresi connexionem non habet, ut cum aliquid fidei non oppositum contra Deum pronuntiat, dicendo, v. gr. despective, seu contemptive: *In contemptum Dei volo hoc facere*, vel destitutive: *Sit maledictus Deus*, vel imprecative: *Pereat Deus*, vel irrisorie: *Vah qui destruis templum Dei*, vel juratorie: *Pereat Deus si ita non sit*. Ad hanc simplicem, seu non hæreticalem blasphemiam reducuntur: Primo, omnia verba injuriose usurpantia Christi membra, vulnera, sacramenta, & hujusmodi, ut si dicatur: *Perdat se Christi caput, sanguis, passio, ejusque sacramenta*, vel si quis contra homines, animalia, vel quæcumque alia creata iratus pronuntiet sanguinem Christi, sacramenta, aliaque Deo sacra, quia ipsa non ad perdendos nos, sed salvandos nobis data sunt; & communiter in his apprehendunt homines magnam Dei, sacramentorumque sacramentorum, & rerum sibi sacrarum vilipensionem contineri, & graviter honori Deo debito derogari. Secundo, ad simplicem blasphemiam reducuntur omnia verba contumeliosa prolata in Sanctos formaliter quatenus Sancti sunt, sive cum habitudine saltem virtuali ad Deum, ita ut mortaliter etiam Dei honor censetur tangi, & villipendi, ut communiter advertunt Doctores cum S. Thoma loc. cit. Vide præcisè ejus verba sub n. 5. Tertio, ad simplicem blasphemiam reducuntur etiam signa, & facta contumeliosa contra Deum, contra Imaginem Christi Crucifixi, Virginis Mariæ, aliorumque Sanctorum, licet verba non adsint, ut spuerè in cælum, in ipsas Imagines, seu status, frondere dentibus, & hujusmodi: Sic communiter Doctores.

Blasphemiam quælibet deliberate commissa, est peccatum mortale: Ita omnes, & ratio est, quia blasphemiam est indicia pœna mortis, Levitic. 24. num. 16. ibi: *Qui blasphemaverit nomen Domini, morte moriatur*. Sed, ut cum communi recte docet S. Thomas 2. 2. quest. 13. art. 2. in corpore, pœna mortis non inferitur, nisi pro peccato mortali, ergo blasphemiam est peccatum mortale. Et sane legi divinæ naturali, ipsique rationi nihil magis repugnat, & consequenter nihil gravius, quàm quod Creator maledicatur à creatura, & quod homo contra primum decalogi præceptum sibi strictè præcipiendum deum cultum Deo exhibendum, ei pro cultu contumeliosa convicia, & probosa maledicta in blasphemiam rependat. Unde tam atrox, immane, & detestabile peccatum est blasphemiam, quod etiam si ioco prolata, est peccatum mortale, quia etiam sic vergit in diminutionem divini honoris, nisi tamen in raro casu, si casus hic dari potest, talis esset jocus, ut omnibus perpensis nulla appareret diminutio divini honoris, quia tunc ex quo non esset vera blasphemiam, non esset peccatum mortale; Sporer tom. 1. tract. 2. in 1. præcept. decalog. cap. 10. sect. 3. num. 22. & cum multis alijs Sanchez lib. 2. cap. 33. numer. 41. Sic etiam blasphemiam est peccatum mortale, licet prolata ex habitu, aut ex indignatione, & ira, si blasphemus ita loquens advertat ad vilipensionem Dei, vel rerum sacrarum, quam verba sua blasphemiam præferunt; sic S. Thomas 2. 2. quest. 13. art. 2. ad 3. & alii passim. Si vero loquens absque deliberatione ex subreptione, non advertat, quod dicit, esse blasphemiam, non peccat graviter; sic S. Thomas loc. cit. Layman lib. 4. tract. 10. cap. 6. n. 10. Burgh. centur. 1. cas. 44. & alii. Tunc enim est defectus plane cognitionis, & voluntaria-

tarii. Immo si verba blasphemiam, quæ ex impetu, vel subito motu iæ proferantur, omnem rationis advertentiam prævertant, nullum erit peccatum, sed erunt actus primi: ubi enim malitia non est præcognita, non potest esse voluta; Si autem advertit aliqua advertentia, sed non perfecte deliberata, erunt motus secundo primi, & peccata venialia tantum, quia actus non sunt perfecte liberi; & malitia sicut imperfecte est cognita, ita etiam imperfecte potest esse voluta, ut docet Burgh. centur. 3. cas. 49. Qui tamen habet talem habitum, seu consuetudinem blasphemandi, teneretur sub mortali serio conari eam tollere, quia talis consuetudo est intrinsecè mala, & de se graviter inhonorativa Dei, aliter graviter peccaret, ex quo talis prava consuetudo esset voluntaria in causa; S. Thom. 2. 2. q. 77. art. 7. in corp. & alii passim.

Consule epistolam 11. P. Danielis Concina ad Ill. D. Reverend. Episcopum N. N. adversus librum inscriptum: *Dissertatio in casu reservatorum Venete Diœceseos*; ad calcem compendii theologie christianæ.

Hæc Postilla subjungitur in edit. Roman. noviss. an. 1767. Sed sciendum, quod P. Concina in indicata epistola eloquenter admodum declamat contra propositionem hanc: "Si blasphemiam sit imperfecte deliberata prava consuetudine blasphemandi, vel, secundum multos Doctores, utpote non voluntaria saltem perfecte, nec est culpa saltem mortalis; vel, si est culpa mortalis secundum non multos Doctores, utpote perfecte voluntaria solum in causa, seu in dicta consuetudine, non est blasphemiam formalis." Verum in præsentè argumentò doctrinam hanc dialecticè magis, ac breviter dilucidat more suo R. P. Patritius Sporer Ord. FF. Min. Relect. in tract. 1. præc. sue theol. moral. cap. 2. sect. 3. n. 25. ubi cum communi ait: "Peccatum indigne voluntarium tunc committitur, quando culpabiliter posita, vel non ablata causa (cum quis scilicet, & sciat, & possit, & debeat auferre) effectus prævisus factus est voluntarius indirectè, & non tunc quando re ipsa effectus sequitur. Exemplis discet. 1. Quando &c.. Qui sciens, & volens per frequentes actus contrahit consuetudinem blasphemandi, v. gr. tunc quidem dupliciter peccat mortaliter, & non amplius tunc quando vi involuntaria remanentis consuetudinis, ac quasi naturalis impetu, omnino inadvertenter in blasphemiam prorumpit. Eademque ratio est, quocumque quis sciens, & volens posuit, vel non abstulit causam effectus prævisi, sive indirectè tantum, ut in exemplis allatis, sive etiam directè intenderit talem effectum, & postea, eo non amplius volente, sequitur effectus. Tunc solum peccavit, quando causam posuit, non vero postea, quando non amplius est in potestate, quin effectus sequatur, tametsi maxime velis impedire; ideoque in se coram Deo neque majus, neque minus peccatum videtur, sive effectus sequatur, sive non." Hæc P. Sporer, quem consule: seu potius apud P. Natalem Alexandrum in theol. dogm. moral. tom. 8. lib. 3. de peccatis, cap. 10.

regul. 11. ut tutius in tam salebrosa materia figens pœnam, lege D. Augustinum, qui lib. 12. cap. 44. contra Faustum loquens de Lot ait: *culpandus est, non quantum ille incestus, sed quantum ebrietas meruit.* ¶

ARTICULUS II.

Blasphemiam quibusnam pœnis plectatur, & quis sit ejus competens Jdex.

SUMMARIUM.

- 1** Blasphemiam culpa in lege veteri erat mortis pœna subjecta.
- 2** Et de facto ob blasphemiam filius mulieris Israelitidis præcepto Domino lapidibus fuit obrutus.
- 3** Ob blasphemiam Antiochus insanabili, & invisibili plaga percussus fuit.
- 4** Ob blasphemiam Holofernes femina manu occisus fuit.
- 5** Goliath Israellem blasphemans à Davide lapidibus ictus è funda emissio occiditur.
- 6** Et populus ob blasphemiam Hieremie gladio, & fame consumptus est.
- 7** Et sic varii alii ob blasphemiam morte puniti fuerunt, ut patet legenti Scripturam, & Covarrubiam, & Sauced. aliosque Scriptores plurima alia exempla afferentes.
- 8** Modo blasphemiam pœnae aliæ sunt de Jure canonico, & aliæ de Jure civili.
- 9** De Jure canonico pœna blasphemantis, si sit Clericus, est depositio ab officio, & statu clericali.
- 10** Si sit Laicus, est excommunicatio ferenda, aliæ pœnae designantur, tam Jure canonico, quàm civili, & quibus casibus locum habeant, ad n. 34.

Tam detestabilis est blasphemiam culpa, ut in lege veteri fuerit mortis pœnae subjecta; Levit. 24. n. 16. ibi: *Qui blasphemaverit nomen Domini, morte moriatur, lapidibus opprimet eum omnis multitudo*. Et de facto ob blasphemiam filius mulieris Israelitidis, & viri Egyptii præcepto Domini lapidibus fuit obrutus; ibid. num. 23. Ob blasphemiam Antiochus insanabili, & invisibili plaga percussus fuit; 2. Mach. cap. 9. vers. 5. Ob blasphemiam Holofernes femina manu occisus fuit; Judith 12. Goliath Israellem blasphemans à Davide lapidibus ictus è funda emissio occiditur; 1. Reg. cap. 17. Et populus ob blasphemiam gladio, & fame consumptus est; Hieremie cap. 14. Et sic varii alii ob blasphemiam morte puniti fuerunt, ut patet legenti Scripturam, & Covarrubiam in cap. Quamvis pactum part. 1. §. 7. n. 10. in principio, Sauced. in præc. cap. 133. vers. Est quidem, ubi varia alia exempla adducuntur.

Modo blasphemiam pœnae aliæ sunt de Jure canonico, & aliæ de Jure civili. De Jure canonico pœna blas-

11778

Crimen atrocissimum delictum blasphemiam consideratur, quod atrocius, quàm Deo impie convitari; Maxestem Divinam execrare nihil horribilius! Sunt enim blasphemiam sacrilego maledictio obstricti & nunquam autem convenerit potest opprobrio ejus, qui probra nostrâ delevit: ita censuere hispani religiosissimi Reges, propter quod diversimode fuisse per eorumdem constitutiones puniti, & plectuntur. Si ad D. D. Alfonso oculi convertuntur, pœna veteres efflucentes; Plebejus scilicet, pro prima blasphemiam flagellis cadebatur: pro secunda, ferro candenti ad litera B similitudinem in labiis notabatur: mutilis lingua fiebat, eique amputabatur pro tertia. (1) Si ad Reges Catholicos, per mensuram reus pro prima, in vinculis detineatur: pro secunda, in exilium per semestre mittendus, & mille multatur marapetinis: lingua, pro tertia clavo figitur, dum exceptionem haud patiatur. (2) Si ad horum nepotem ora vertuntur, absque ulla personarum exceptione pœnas proximè relatas exsequendas legitur, quas si Ju-

11779

- (1) L. 4. tit. 28. p. 7. Cibdadano, ó morador en villa, ó en aldea, que denostare à Dios, ó à Santa Maria: é si fuere otro ome de los menores, que non haya nada, por la primera vez dende cienenta azotes: por la segunda, señalanle con fierro caliente en los bezos, que sea fecho à semejanza de B: é por la tercera vegada que lo haga, cortenle la lengua.
- (2) L. 5. tit. 4. lib. 8. Mandamos, y defendemos que ninguna persona de nuestros reynos, de qualquier estado,...

do, ó condicion, preeminencia, ó dignidad que sean, no sean osados de decir, descreo de Dios, desprecio de Dios, y malgrado haya Dios, ni ha poder en Dios: ni lo digan de nuestra Señora la Virgen Maria su madre, ni otras tales, no semejantes palabras, que las susodichas en su ofensa, so pena que la primera vez sea preso, y esté en prisiones un mes, y por la segunda sea desterrado del lugar donde viviere por seis meses, y mas pague mil maravillas: y por la tercera vez que le enclaven la lengua.

Deo Ddd

